

ЦРНОГОРСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЈЕТНОСТИ
ГЛАСНИК ОДЈЕЉЕЊА УМЈЕТНОСТИ, 27, 2009.

ЧЕРНОГОРСКАЈА АКАДЕМИЈА НАУК И ИСКУССБ
ГЛАСНИК ОДДЕЛЕНИЯ ИСКУССТВ, 27, 2009.

THE MONTENEGRIN ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS
GLASNIK OF THE DEPARTMENT OF ARTS, 27, 2009.

UDK 811.163.4'367.625.41(497.16)„13/14”
091=163.1(497.16)

Јелица СТОЈАНОВИЋ*

УПОТРЕБА ИНФИНИТИВА И ЊЕГОВА КОНКУРЕНТНА СРЕДСТВА УЗ ГЛАГОЛЕ КРЕТАЊА У БЈЕЛОПОЉСКОМ ЧЕТВОРОЈЕВАНЋЕЉУ (У КОНТЕКСТУ СТАРОСЛОВЕНСКОГ И ВУКОВОГ ПРЕВОДА НОВОГ ЗАВЈЕТА)

Апстракт: У раду смо анализирали употребу инфинитива у Бјелопољском четворојеванђељу (13/14. вијек) уз глаголе кретања, уз упоређење са стањем у старословенском језику (прије свега на основу Маријиног четворојеванђеља), и са Вуковим преводом Новог завјета. На основу ексцерпираног материјала дошли смо до закључка да се у Бп (и старословенском и српскословенском језику) инфинитив најчешће употребљава као допуна глаголима кретања. Уз то се (знатно ређе) срастају и примјери употребе конструкције да + презент. У Бп је супин доследно замијењен инфинитивом, док је у Мар једнако фреквентан супин и инфинитив. Код Вука се уз глаголе кретања у преводу Новог завјета употребљава доследно да + презент.

Кључне ријечи: инфинитив, да + презент, Бјелопољско четворејеванђеље, „субјекатски инфинитив”, „објекатски инфинитив”, инфинитив као допуна, допуне инфинитиву, српскословенски језик, старословенски језик, српски народни језик

0. Предмет нашег рада јесте употреба инфинитива уз глаголе кретања у *Бјелопољском четворојеванђељу* уз упоређење са стањем у старословенском језику (прије свега на основу *Маријиног четворојеванђеља*, као и на основу литературе везано за ову проблематику), и са Вуковим преводом *Новог завјета*. *Бјелопољско четвороје-*

* Ванредни професор на Филозофском факултету у Никшићу

ванђеље (даље *Бп*) је рукопис који се чува у манастиру Никољцу у Бијелом Пољу, настао крајем 13. почетком 14. вијека и типичан је представник рашког правописа.¹

У старијим епохама историје српског језика инфинитив је имао много шири дијапазон употребе него у савременом српском језику. О разноврсној употреби инфинитива у старијим епохама говори и стање у *Бп*. Инфинитив се у *Бп* употребљава као допуна великог броја глагола различитог значења, али и као допуна придјева, именица, различитих израза непотпуног значења; употребљава се у имперсоналним конструкцијама; као саставни дио предикатива; у функцији субјекта, а, под утицајем грчког језика, употребљава се и са предлозима. Осим тога, и сам је могао имати своје рекцијске допуне (датов и акузатив), што је за савремени српски језик, како налазимо код Ирине Грицкат, мање обично.² Познато је да се инфинитив од најранијих времена потискује конструкцијом да + презнет, нарочито (и раније) у јужним и југоисточним крајевима српског језика³. Ово је познато као балканистички утицај и процес, а ову тенденцију срећамо и у старословенком језику.

Ломтев употребе инфинитива у староруском дијели на двије основне: субјекатску и објекатаку (и везано за то, говори о субјекатском и објекатском инфинитиву). Према њему: „в первом случае производитель действия, выраженного инфинитивом, является одновременно и производителем действия, выраженного глаголом: *хочу ийти* означает ‘я хочу’ и ‘я буду ийти’; во втором случае производитель действия, выраженного инфинитивом, не является одновременно производителем действия, выраженного глаголом; в качестве производителя этих двух действий выступают два разных предмета: *приказал (я) ийти (ему)* – ‘я приказал, но ийти будет он’.”⁴ Као и

¹ Детаљније: Јелица Стојановић: *Оргографија и језик Бјелопольског четворојеванђеља (13/14. вијек)*, Подгорица 2002. године.

² У вези са инфинитивом „постављају се питања о његовој некадашњој, у понечем већ и непознатој употреби, која је била веома разноврсна. Нпр.: инфинитив (објекатски) као допуна другог глагола, али и са сопственим рекцијским допунама, што је за новији језик мање обично: **рече исклати ихъ**”, Ирина Грицкат: *Актуелни језички и текстолошки проблеми у старим српским ћирилским споменцима*, Београд 1972, 87.

³ Михаило Стевановић: *Напоредна употреба инфинитива и презента са свезицом да; Наш језик*, Књ. V, св. 3-4, Београд 1953, 86.

⁴ Т. П. Ломтев: *Очерки по историческому синтаксису русского языка*, Москва 1965, 61.

код других употреба инфинитива, „субјекатски” и „објекатски” инфинитив се могу уочити и код глагола кретања.

1. „Субјекатски инфинитив”. Према Ломтеву⁵, при субјекатској употреби актер радње исказан инфинитивом, истовремено је и актер радње изражене глаголом. „Субјекатски инфинитив” се употребљава и уз глаголе кретања. Инфинитив је веома чест као допуна глаголима кретања. Непрелазни глаголи кретања: **ити, прити, в њ звратит њ се, пристоупити, в њ стати** ⁶ најчешћи су глаголи уз који долази инфинитив као допуна. Овдје се најчешће у *Мар* јавља супин као допуна. Међутим, он је у *Бп* доследно замијењен инфинитивом. Редовно се као допуна инфинитиву јавља акузатив без предлога, а само у неколико примјера датив (ријетко допуна у неком другом облику).

1.1. Примјера у којима је инфинитив допуна у *Бп*, а у *Мар* супин, има 37, нпр.:

Мт 8/29 **пришѣ љ њ кси семо. пр/ѣ/ж/д/е врѣмене моуцити на/с/** (**мжчитѣ, Мар**): (зар си пришао прије времена да мучиш нас, Вук); Мт 9/13 **не приид њ бо праведныкы призвати. н њ грѣшники на покаианиѣ** (**призватѣ, Мар**): (јер ја нијесам дошао да зовем праведнике..., Вук); Мт 10/35 **придох њ бо разлоуцити члвѣка на ѡ цѣл своѣго. (разлжчит њ, сѣпин, Мар)**: (јер ја сам дошао да раставим човјека..., Вук); Мт 14/23 **в њ зыде на гороу кдинѣ помѡлити се (помолит њ сѣ, Мар)**: (попе се на гору сам да се моли Богу, Вук); Мт 18/11 **приде бо сиѡѣ члвѣчѣ ски в њ зыскати и спѡсти погыв ѡшааго (вѣзыскатѣ и спѡстѣ, Мар)**: (Јер син човјечји дође да изнађе и спасе..., Вук); Мт 20/1 **иже изыде коупно зоу/т/ра накти дѣлателк виноградаоу свокмоу (наитѣ, Мар)** (рано наиђе да најима посленике, Вук); Мт 24/18 **да не вѣззвратитѣ се вѣспетѣ вѣзети ризѣ св/о/ ихѣ (вѣзатѣ)** (да се не врати натраг да узме хаљине Мт 22/11 **в ѡшѣ/д/ же црѡѣ видѣти в њ злеже цѣ ии/х/ (видѣт њ, Мар)**: (Изашавши пак цар да види госте., Вук); Мт 28/2 **видѣти гроб њ (видѣтѣ гроба)**; Мр 1/24 **пришѣ љ њ кси погоувити на/с/ / (погоувитѣ, Мар)**: (Дошао си да нас погубиш, Вук); Мр 1/9 **Приде ис ѣ ѡ назарета галилеиска крѣстити се ѡ нко (крсти)**: (И у то вријеме дође Исус од Назарета, и крсти га Јован, Вук) Мр 5/14 **и придоше видѣти что к/с/ / бивѣшек (видѣтѣ)**: (И изиђоше људи да виде шта је било), Мр 6/46 **иде в њ гороу помлѣ ти се (помолитѣ сѣ, Мар)**: отиде на го-

⁵ Т. П. Ломтев: *Очерки...*, Москва 1965, 61.

ру да се помоли *Богу*, Вук); Лк 1/59 придоше **ш** врѣзати **ш** трочете (**ш** врѣзати; Мар): (дошоше да обрежу *дијете*, Вук); Лк 5/32 не придохъ призвати праведникъ нъ грѣшникъ въ покаяник. (призъвати **ъ**) (Ја нијесам дошао да дозовем *праведнике*..., Вук), Лк 7/25 чесо изыдoste въ поустиню сию видѣти (видѣти, Мар): (Шта сте дакле изашли да видите, Вук); Лк 8/5 Изыде **сѣк** и сѣяти семене своѣго (сѣяти) (Изиђе сејач да сеје *сјеме своје*, Вук); Лк 14/1 Прииде **ісѣ** въ **ѣ** домъ ктера княза фарисѣиска. въ соуботоу хлѣба пастии. (ѣсти, Мар): (Догоди му се да дође у суботу... да једе *хлѣб*...); Лк 21/38 и въ **си** людикъ изъ ютра прихожд/а/ху к немоу. въ **ѣ** цркѣ вѣ послоушати кго. (послоушати, Мар): (долажаше к њему да га слушају, – 22/46 **въ** ставше помлѣти се. да не въ **ѣ** нидете въ **ѣ** напастъ **ѣ** (помолите сѣ, Мар): (молите се богу да не паднете у напаст, Вук); Јо 4/15 да не жежд/а/ху ни прихожд/а/ху почрѣ пати само (почрѣ **ѣ** пати **ѣ**, Мар); Мт 25/10 идоху ѣ им же имъ коупити приде женихъ **ѣ** (коупити, Мар): (А кад оне отидоше да купе..., Вук); Мт 28/8 сѣ страхомъ **ѣ** и радостию великою. течасть **ѣ** въ звъѣстити оученикомъ **ѣ** кго (звъѣстити, Мар): (потекоше да јаве..., Вук); Лк 22/47 и пристоупи к **ѣ** ісѣ вни ловзати кго. (ловзати, Мар): (приступи к Исусу да га целива)...

Код Вука је уз глаголе кретања овог типа доследно употребљена конструкција да + презент.

1.2. Ексерпирали смо 32 примјера у којима је инфинитив и у *Бл* и у *Мар*, нпр.:

Мт 3/13 Приде **ісѣ** **ѣ** галилек на икрѣданъ **ѣ** **къ** и **ш** аноху крѣсти ти се **ѣ** ниг/оу: (Тада дође Исус из Галилеје на Јордан к Јовану да се крсти, Вук); Мт 11/5 прѣиде **ѣ** тоудо/у оучити. и проповѣдати въ **ѣ** градѣхъ **ѣ** ихъ; Мт 26/55 изыдохъ сѣ **ш** роужикъ **ѣ** и сѣ **ѣ** дрѣ колки кти ме: (изашли сте ... да ме ухватите); Мр 3/27 кто же можетъ **ѣ** сѣ **ѣ** соуды крѣпкааго вѣ ш/а/ѣ въ **ѣ** домъ **ѣ** кго расхѣтити; Лк 12/58 ѣгда гредеши сѣ **ѣ** соупѣ **ѣ** рѣ ныкомъ **ѣ** своимъ **ѣ** къ кнезоу. на петый дажд/а/ѣ дѣланик изыти **ѣ** него; Мт 24/1 И пристоупише к немоу оученици кго. показати кмоу зданиа цркѣвна; Лк 22/52 На развоиника ли приидосте. сѣ **ш** роужикъ **ѣ** и сѣ **ѣ** дрѣ коли кти мене. (изиђосте с ноже вима и колем да ме ухватите, Вук); Лк 5/15 и сѣ **ѣ** выроху се народы мнозы **ш** немъ. слышати и ицѣлвати се **ѣ** него; Јо 14/2 тако идоху оуготовати мѣсто вамъ **ѣ** (идем да вам приправим мјесто); Лк 15/1 бѣ аху же къ немоу приближаю ѣ се. въ **ѣ** си мытарикъ и грѣшници.

послоушати кго. (послоушат ь) (И приближаваху се ... да *га чују*); Мр 13/16 да не в ь з ь вратит се в ь спет ь възети риз ь своих ь (в ь затъ) (да се не враћа натраг да узме *халџине своје*...); Мт 3/27 кто же можетъ съсоуды крѣпкааго в ьш/д/ь въ дом ь кго расхытити; Мт 16/10 ѡ на же ш/д/ьши в ь звѣсти бывшим ь с ним ь и плачю щим ь се и рѣдаю щим ь; Лк 1/76 идеши бо прѣд ь лицем ь гѣим ь оуготовити поут ь кго; Лк 9/56 снѣ в бо члѣ чь скый нѣст ь пришь д ь. дшѣ члѣ чь ск ь погоубити. н ь сп/сѣ /тии; Лк 9/59 ш/д/ь же прѣжд/е погрести ѡцѣ а своаго; Лк 11/31 тако приидет ь кон ь ц ь земле. слышаати прѣмоудрост ь солломонк; Лк 12/51 мните лии тако мира приидох ь дати на землю; Лк 19/12 иде на страну далече приктыи се вѣ цр/сѣ /твиѣ. и възвратити се; Лк 22/54 Лк. 1/76 идеши бо прѣд ь лицем ь гѣим ь оуготовити поут ь кго. иде. Лк 12/58 Ггда гредеши с ь соуп ь р ь ныком ь своим ь к ь кнезоу. на петыи дажд/ь дѣланик избыти ѡ него; Мт 24/1 И пристоупише к нимоу оученици кго. показати кмоу зданиа цркѣвна; Мт 28/9 и кгдаже идѣстѣ в ь з ь вѣ стити оучеником ь кго; Мт-24/17 и иже на кровѣх ь да не слазет ь в ь зети иже к/сѣ/ въ храмѣ кго; Лк 5/15 и съвырахоу се народы мнозы ѡ нем ь. слышаати и ицѣлѣти се ѡ него; Мт 10/34 не приидох ь во в ь врѣци и мира. н ь да спѣсоу мир ь; Лк. 12/58 Ггда гредеши с ь соуп ь р ь ныком ь своим ь к ь кнезоу. на петыи дажд/ь дѣланик избыти ѡ него. да не привѣчет ь тебе к ь соудии.

Код Вука је, опет, у овим случајевима доследно употребљена конструкција да + презент.

1.3. Конструкција да + презент среће се и у *Бп*. Ова конструкција је веома ријетка, осим у *Јеванђељу по Јовану*. У остала три јеванђеља сретамо је само четири пута, а у *Јо* 13 пута:

Мт 10/34 не приидох ь бо в ь врѣци и мира. н ь да спѣсоу мир ь; Мт 13/3 Се изыде сѣки да сѣкт ь (У *Мар* такође да + презент); Мр 14/10 И юда же скари ѡ т ь скы. кдин ь ѡ ѡ вою на десете. иде к ь архикре ѡ м ь да прѣдаст ь им ь (*Мар*, да + презент); Лк 9/52 и иш/д/ьше в ь нидоше в ь в ь с ь самареискоу. да оуготовет ь кмоу (*Мар*, да + презент); Лк 19/4 и прѣди тек ь в ь злѣзе на годишноу. да выдит ь кѣ а (*Мар*, да + презент); *Јо* 1/7 ис ь прииде в ь свѣ/д/тел ь ство. да свѣ/д/телѣствоукт ь ѡ свѣтѣ (*Мар*, да + презент); *Јо* 4/8 оученици бо кго ѡшли бѣахоу в ь град ь да врашь на коупет ь; *Јо* 5/40 и не хоуцѣте приити к ь мнѣ. да живота имате (*Мар*, да + пре-

зент); Јо 12/9 и приидоше не т њ кмо іс̄ а ради н њ да и лазара видет њ (*Мар*, да + презент); Јо 6/38 с њ нидох њ во съ небс̄ њ. да не творох волю мою (*Мар*, да + презент); Јо 11/16 идѣм њ и мьи да оумрем њ с њ ним њ (*Мар*, да + презент); Јо 11/19 мн/ѡ /зы и. е ѿ иудеи вѣахох пришли. к њ мартѣ и мариин. да оутѣшет њ и ѡ братѣ кю (*Мар*, да + презент); Јо 11/31 идет њ на гроб њ да плачет њ се тоу (*Мар*, да + презент); Јо 11/55 и в њ зидоше мнози и ѿ стран њ в њ кр/с̄ /лм њ. прѣж/д/ паскыи да очистет њ се (*Мар*, да + презент); Јо 12/9 и приидоше не т њ кмо іс̄ а ради н њ да и лазара видет њ (*Мар*, да + презент); Јо 12/35 Ходите дондеже свѣт њ имате. да тма вас њ не имет њ; Јо 13/1 вѣдши іс̄ њ прииде кмоу врѣме. да прѣидет њ ѿ мира к њ ѿцоу (*Мар*, да + презент).

Уз глаголе кретања веома рано је почела да се употребљава конструкција да + презент, као што се види и из *Мар* и *Бн*. Примјери се поклапају. *Бн*, као српскословенски рукопис, у знатној мјери чува и преноси стање које се налази у старословенском језику. У споменицима писаним народним језиком овај је процес засигурно узео више маха, али недостају подробнија истраживања овог типа.

Код Вука уз глаголе кретања инфинитив је доследно замијењен конструкцијом да + презент што значи да је био дио његовог језичког осјећања.

2. „Објекатски инфинитив”. Како налазимо код Ломтева, код тзв. објекатског инфинитива вршилац радње означене управним глаголом није истовремено и вршилац радње означене инфинитивом: радња означена инфинитивом има свог вршиоца. Глаголи који се слажу са инфинитивом објекатски, у староруском, имају, или могу имати, уз себе акузатив правог објекта или датив неправог објекта⁶, а те двије врсте инфинитивне употребе у литератури се често називају: *dativus cum infinitivo* и *accusativus cum infinitivo*. Везано за ово размотрићемо употребу инфинитива у *Бјелополској*.

2.1. Уз прелазне дворекцијске глаголе са значењем подстрекача на кретање, гдје се путање подстракача (исказаног управним глаголом) и подстакнутог на кретање (исказаног инфинитивом) не преклапају (типа **слати**, **послати**), такође може бити употребљен инфинитив у *Бн* (наспрам њега у *Мар* ређе стоји супин, чешће облик инфинитива, – за разлику од глагола са значењем кретања гдје је супин

⁶ Т. П. Ломтев: *Очерки...*, 70.

чешћи). Актер инфинитивне радње је најчешће у акузативу, а инфинитив такође често има и допуну у акузативу (ређе дативу).

а) Примјери са инфинитивом у *Бп* којима одговара супин у *Мар*:

Лк 15/15 и послаа на села своја. пасти свини. (пастъ, *Мар*): ... и он *га* посла у поље своје да чува свиње (Вук); Јо 1/33 и азъ не вѣ/д/хъ кѣ. нъ пославы ме кръ стити вѣ водѣ (кръ ститъ, *Мар*): И ја га не знадох; него онај који *ме* посла да крстим водом... (Вук); Лк. 4/18 блѣ овѣстити ни щ имъ посла ме. ицѣлити сѣ кросшени и ср/д/вѣ цемъ... 4/19 ... и проповѣдати плѣнникомъ щ ениѣ проповѣдати лѣто гнѣ приктъ но. (ицѣлитъ, проповѣдѣтъ, *Мар*): ... посла ме да исцијелим скрушене у срцу... И да проповиједам пријатну годину *Господњу* (Вук).

б) Примјери гдје и у *Бп* и у *Мар* имамо инфинитив:

Мт 11/2 посла два оученика своја ре щ и кмоу; Мт 11/34 посла рабы свокъ къ дѣлателкмъ. принести плодъ къ; Мт 22/3 и посла рабы свокъ призвати званны на бракъ и не хотѣху приити. И посла слуге своје да зову званице на свадбу (Вук); Мт 22/7 посла вок свокъ. погоубити оубице тик; Мр 3/14 и да послактъ къ проповѣдати. ... и да их пошиље да проповиједaju...; Лк 14/17 и посла рабы и свокъ къ г/д/о вечере. ре щ ии званнимъ къ глѣ гредѣте; Лк 9/2 и посла къ проповѣдати црѣ ствикъ бжѣ икъ. ицѣлити боле щ ек. И посла их да проповиједaju царство *Божие*, и да исцјељују болеснике.

Код Вука је доследно да + презент, уколико није неко другачије решење.

2.2. Уз прелазне дворекцијске глаголе са значењем помјерања, гдје постоји субјекат који покреће објекат и сам се креће са њим по путањи (тип, носити, водити, влъци) такође се употребљава инфинитив. Што се овог типа тиче ситуација није јединствена: субјекат радње главног глагола и инфинитива се некад поклапају, некад не, јављају се допуне инфинитиву у акузативу и дативу. Уз глаголе овог типа нема ни у *Мар* форми супина:

Лк 2/22 вѣ знесоше щ троче исъ са въ икр/сѣ лмъ. поставити прѣ дъ гдѣ емъ: ... донијеше *га* у Јерусалим да *га* метну пред Господа (Вук); Јо 4/33 къда кто принесе кмоу паст: ... вѣ ако му къ донесе да једе. (Вук); Јо 12/42 къ же поставитъ къ гнѣ. надъ къ челпадию своку. дати въ врѣме жито мѣреник; Лк 20/12 и приложии третиаго послати раба; Лк 2/27 вѣгда въ ведоста родителя щ троче исъ а створи-

ти има ... и кад донесоше *родитељи* дијете Исуса да сврше за њега закон по обичају (Вук); Мт 4/1 **ѿ ѿ зѿ/д/ѿн ѿ ѿ/сѿ/ ѿ ѿ дхѿомъ ѿ ѿ поустиню. искоусити се ѿ днавола:** Тада *Исуса одведе* дух у пустињу да га ђаво куша (Вук).

Уз прелазне дворекцијске глаголе са значењем помјерања ексцерпирани смо у *Бн* пет примјера са да + презент:

Мт 20/13 **т ѿ гда приведоше к ѿмоу дѿти да ѿ ѿ зложит ѿ роуцѿ на ѿ;** Мт 24/45 **ко же постави т ѿ гнѿ над ѿ домоу ѿ своим ѿ. да даст ѿ имъ пи цѿ оу ѿ ѿ врѿме ѿх ѿ:** Ко је дакле тај вјерни и мудри слуга *којега је поставио* господар његов над својим домашњима да им даје храну за оброк (Вук); Мр 10/13 **ѿ приношахѿ к ѿ ѿмоу дѿти. да коснет се ѿх ѿ:** И *доношаху* к њему *дјецу да ѿх се дотакне.* (Вук); Мр 12/15 **принесѿте ми пѿн ѿ з ѿ да виж/д/оу:** *Донесите ми новац да видим* (Вук); Јо 15/20 **ѿ изведоше и да и рас ѿ пноут ѿ:**

Код Вука је доследно да + презент.

3. Као што се из ексцерпираног корпуса види, у *Бн* (и старословенском и српскословенском језику) инфинитив се најчешће употребљава као допуна глаголима кретања. У *Бн* је супин доследно замијењен инфинитивом, док је у *Мар* једнако фреквентан супин и инфинитив. Супин се у *Мар* чешће употребљава код непрелазних глагола кретања, а ређе код прелазних. Код свих типова имамо појединачних примјера у којима је употребљена конструкција да + презент и у *Мар* и у *Бн* и примјери се, скоро без изузетка, поклапају. То значи да се у *Бн* (као српскословенском споменику) у овом дијелу добро чува старословенско стање. Међутим, чување инфинитива за сигурно је морало имати подлогу у народном говору, док је супин сасвим замијењен инфинитивом, на што је, свакако, морала утицати говорна основица. Код Вука се уз глаголе кретања у преводу *Новог завјета* употребљава доследно да + презент. У говорима се инфинитив у овим случајевима употребљава, али је, могуће, Вук осјећао као књижевнију конструкцију да + презент и зато је у преводу *Новог завјета* користи. У другим случајевима, као допуна глаголима и изразима различитог значења, инфинитив је веома фреквентан у Вуковом преводу *Новог завјета*.⁷

⁷ О овоме: Јелица Стојановић, Употреба инфинитива у *Бјелопольском четворојеванђељу*, Зборник радова у Вукове дане, у штампани.

Елица СТОЯНОВИЧ

УПОТРЕБЛЕНИЕ ИНФИНИТИВА С ГЛАГОЛАМЫ ДВИЖЕНИЯ И ЕГО
КОНКУТЕНТНЫЕ ЯЗЫКОВЫЕ СРЕДСТВА В БЕЛОПОЛЬСКОМ
ЧЕТВЕРОВАНГЕЛИИ (В СРАВНЕНИИ С С СТАРОСЛАВЯНСКИМ
ЯЗЫКОМ И ПЕРЕВОДОМ *НОВОГО ЗАВЕТА* В. С. КАРАДЖИЧА)

Резюме

В сравнении с современным сербским языком инфинитив праславянском, старославянском а также на всем протяжении исторического развития сербско-го языка имел зачительно шире сферу употребления. В настоящей работе мы, проанализировав употребление инфинитива в *Белопольском четвероевангелии* (13/14 вв.), пришли к выводу, что в данной рукописи содержится немаленькое количество употреблений инфинитива, несвойственных современному языку. Инфинитив, чаще всего, употребляется с глаголами движения. Очень редко в таких случаях употребляется конструкция да + презент. Есть примеры, крайне редкие в современном сербском языке, показывающие, что иногда сам инфинитив требует употребления рядом с ним дательного и винительного падежей. Сферу употребления инфинитива в *Белопольском четвероевангелии* мы сравнили с сферами его употребления в старославянском языке и в *Новом Завете* (перевод Вука Караджича).

Драган Карацић, *Ломни запис*, 35 x 51, комбинована техника, 2005.